

Södertörns högskola | Lärarutbildningen mot yngre åldrar, 210hp
Examensarbete 15hp| Utbildningsvetenskap avancerad nivå
höstterminen 2013

Föräldraengagemang, finns det olika sätt?

– En studie om en grupp mödrars
förhållningssätt till föräldraengagemang

Av: Nadidam Ako
Handledare: Jenny Berglund

Abstract

Title: Parental involvement, are there different ways?

- A qualitative study of different an attitude to parental involvement

By: Nadidam Ako, autumn term of 2013

Supervisor: Jenny Berglund

Teacher Education, University College Södertörn

Background:

Purpose: The purpose of this qualitative study was to illustrate and analyze the approach and parental involvement of a group of mothers in their children's schooling. Also their reflections on parental involvement will be highlighted and what the parents experience as obstacles in their involvement.

Method: I conducted six semi structured interviews for my research. I chose to interview six mothers who have a child in the sixth grade. I chose specifically the sixth grade because the mothers will have had quite a few contacts with the school at this point. I also chose not to reveal their ethnicity because they cannot represent a whole ethnic group anyway.

Result: The result of my interviews show that the parents have different approaches when it comes to parental involvement. The approaches are different between the mothers but one thing they have in common is that they care about their children.

Conclusion: One of the conclusions of this study is that the parents who do not participate in meetings and activities at school, are either because of language barrier or lack of information concerning what the school expects of them. Furthermore the study shows that their lack of participation in school activities does not mean that they are not involved as parents. Instead they express their involvement in different ways, mainly in their homes.

Keywords: Parental Involvement, habitus, cultural capital, social capital, economic capital and multiculturalism.

Nyckelord: Föräldraengagemang, habitus, kulturellt kapital, socialt kapital, ekonomisk kapital och mångkulturalitet.

1.Förord

Jag vill rikta ett stort tack till alla de sex mammor som tog sig tid att dela med sig av sina tankar, upplevelser och erfarenheter. Tack vare er har jag fått en hel annan syn på föräldraengagemang, vilket kommer vara till stor nytta för min yrkesroll som lärare. Jag vill även tacka mina vänner som har stöttat mig på olika sätt och inte minst mina underbara barn som har haft stor tålamod med mig under skrivprocessen. Jag vill också rikta ett speciellt tack till min handledare Jenny Berglund som alltid funnits där när hjälp behövts. Ditt engagemang har varit till stor hjälp. Nadidam (Shivan) Ako.

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Syfte och frågeställningar	8
2	Historisk bakgrund.....	9
3	Teorianknytning och begreppsdefinition	11
3.1.1	Kulturellt kapital	11
3.1.2	Socialt kapital	12
3.1.3	Ekonomiskt kapital.....	12
3.1.4	Habitus	12
3.1.5	Undergivenhet	13
3.1.6	Föräldrainflytande	14
3.1.7	Föräldrasamverkan	14
3.1.8	Mångkulturalitet	15
3.1.9	Föräldraengagemang	15
4	Tidigare forskning om föräldraengagemang.....	16
5	Material och metod	20
5.1	Urval	20
5.2	Forskningsetik	21
6	Analys och resultatredovisning.....	23
6.1	Olika förhållningssätt till föräldraengagemang bland en grupp föräldrar	23
6.2	Föräldrars reflektioner kring föräldraengagemang:.....	29
6.3	Vad upplever föräldrar vara hinder för deras engagemang?	32
6.4	Sammanfattning av analysen	35
7	Slutsatser.....	38
8	Rekommendationer till lärare utifrån studiens resultat.....	40
8.1	Vidare forskning	41
9.	Käll- och litteraturförteckning	42
9	Bilagor	45

Intervjufrågor..... 45

1 Inledning

På flera ställen poängterar styrdokumentet samarbetet mellan skolan och hemmet som något Mycket viktigt.

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla innehåll och verksamhet (Skolverket, 2006: 14).

Både hemmet och skolan har rättigheter och skyldigheter som de ska förhålla sig till (lgr11: 42-54). Detta för att ge eleven så bra förutsättningar i skolan som möjligt. Föräldrar och vårdnadshavare i grundskolan har rätt att få information om: elevens utveckling, om eleven inte befinner sig i skolan, om förslag till beslut som berör eleven, om vilka rättigheter de har till inflytande, om vilka bestämmelser som gäller inom utbildningen, om eleven får en skriftlig varning, om de tillfälliga förändringarna i undervisningsformen till exempel förflyttning från sin vanliga undervisningsgrupp till någon annan och att få information om eleven tillfälligt flyttas till en annan skola.

Föräldrarna har även rätt att få tillfälle att komma med synpunkter om lärarna gör ett skrivfel i betyg, innan beslut om avstängning från skolan, innan beslut i frågor i skolans verksamhet som har betydelse för elever och vårdnadshavare och innan beslut i frågor i skolans verksamhet som har betydelse för elever och vårdnadshavare. Föräldrarna har också rätt att få samråda, vara delaktiga och ha inflytande när man utformar ett åtgärdsprogram för en elev som behöver stöd, vid utredningar vid olämpligt beteende och förstörelse orsakad av eleven, vid planering, uppföljning och utveckling av utbildningen, i frågor i skolans verksamhet som har betydelse för elever och vårdnadshavare, genom att vara representerade i lokala skolstyrelser om de finns och genom att vara delaktig i skolans olika forum för samråd (Lgr 11).

Föräldrarna eller vårdnadshavaren har även skyldigheter gentemot skolan när det gäller deras barn. De har:

Skyldighet att se till att eleven fullgör sin skolplikt genom att se till att de närvarar i skolan och genom att se till att eleven deltar i undervisningen. De har även skyldighet att minst en gång varje termin ha ett utvecklingssamtal med eleven och läraren om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (lgr11:41-54).

Föräldrasamverkan är en viktig faktor för barnens framgång i skolan anser bland annat Nabila. ”All erfarenhet och forskning visar att en av de viktigaste framgångsfaktorerna är föräldrarnas engagemang i barnens skolgång”(Alfakir 2004:8). Som det framgår i citatet är föräldraengagemang en viktig del i skolan i Sverige. Det är naturligt att föräldrarna får ha inflytande i barnens skola men frågan är om det finns förutsättningar för de i skolan att ha inflytande. I många andra länder ser situationen annorlunda ut, till exempel i arabisktalande länder. Laid Bouakaz (2009), som har sitt ursprung från Algeriet beskriver sina föräldrars engagemang på ett annorlunda sätt än det som förväntas av föräldrar i Sverige (engagemang i skolan och hemmet). Han anser att på den tiden (på 1970-talet i Algeriet) fanns det inte några formella utvecklingssamtal, föräldraråd eller föräldrarepresentationer i styrelserna i hans hemland. Han förklarar att hans föräldrar (speciellt fadern) var mycket engagerad i hans skolgång ändå. Detta genom att uppmuntra och berätta för honom hur viktig skolan är för att få en bra framtid. Fadern påminde honom även om hur hårt han fick jobba för att kunna försörja familjen. Bouakaz menar att faderns föräldraengagemang var ett sätt för hans pappa att få honom och se på skolan som en viktig del av livet. Föräldrarna såg även till att han hade det bra hemma när det gällde mat, kläder och vila (Bouakaz 2009:11). Situationen ser fortfarande ut på det här sättet i många länder. Föräldrarna har ansvaret för barnen hemma och lägger sig inte i lärarnas jobb när eleverna befinner sig i skolan. Många invandrarföräldrar som befinner sig i Sverige idag, har dessa erfarenheter om föräldraengagemang från sina hemländer (Bouakaz 2009:9–13). Bouakaz forskning har väckt många frågor hos mig. Utifrån vad som framgår av de svenska styrdokumenterna och Bouakaz forskning har jag formulerat följande syfte:

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att ge olika perspektiv på vad föräldraengagemang kan vara bland en grupp föräldrar, samt reflektera kring likheter och skillnader mellan vad de föräldrar som ingår i studien anser om föräldraengagemang. Ytterligare ett syfte med studien är att undersöka om de föräldrar som anses av skolorna vara oengagerade verkligen är oengagerade eller finns det olika sätt att vara engagerad på? Detta kommer jag sedan att tolka utifrån konstruktivistiskt och strukturalistiskt perspektiv.

Jag utgår från tre frågor:

- Vilka olika förhållningssätt finns till föräldraengagemang bland en grupp föräldrar?
- Hur reflekterar föräldrarna kring deras engagemang i skolan?
- Vad hindrar föräldrarnas förväntade engagemang?

2 Historisk bakgrund

Här är det tänkt att göra en kort presentation om vad några forskare och författare anser om föräldraengagemang. Hur det ser ut i dagens svenska skolor när det gäller mångkulturella skolor och skolans bemötande av föräldrar med olika kulturella bakgrunder.

Redan på 1800-talet talade Broocma om hur viktigt det är med samarbete mellan hemmet och skolan (Johansson och Orving 1993):

Så, vill jag hoppas, synes klart, att mensklighetens förädling ej ensamt beror på skolorna och att föräldraroändligen mycket kunna bidra till försvårande eller lättning af lärares arbete. Må de då aldrig fiendtlig motverka hvarannan, utan i förtroende och vänskap förena sina bemödanden och söka förljufva hvarandras dagar och dervid alltid i hågkomma, att utan ett sådant förbund de förgäfves hoppas att en dag ett bättre och lyckligare släkte skall vandra öfver deras grafvar och välsigna deras stoft (Broocman, 1810:117).

Historien sträcker sig ännu längre tillbaka när det gäller beskrivning av vikten av föräldrars engagemang i sina barns skolgång. Men det är först under de senaste decennierna som samhället och forskare börjat intressera sig för relationen mellan hem och skola (Andersson, 2003: 5, Bouakaz, 2009:31, Andersson, Inga 2003). Föräldrarna har fått en mer betydande roll i skolan idag, än vad de har haft tidigare i historien. Förr såg man föräldrar som en grupp som ska informeras och påverkas, idag ses de som en tillgång i det svenska skolsystemet, de ses numera som en viktig resurs i och med att de har betydelsefulla kunskaper om sina barn (Flising m.fl. 1996:15).

Trots att forskning visar på hur viktigt det är med föräldraengagemang, är gränserna för begreppet inte så självklara och tydliga. Enligt Flising m.fl. (1996) har begreppet engagemang olika betydelse beroende på ens egen bakgrund. Lahdenperä (2003:5-8) anser att kulturen har betydelse för lärandet. Med det menar hon att kulturen formar oss i hur och vad vi ska lära oss. I olika kulturer finns det till exempel olika syn på lärarens position i förhållande till eleverna. Hon menar att i vissa länder har läraren mer makt i klassen, det är mer disciplin och

läraren har tydliga krav på vad som ska läras. Till skillnad från Sverige där eleverna ska ges mer utrymme för inflytande. Läraren här är som en handledare som är som stöd för eleverna (Lahdenperä 2003:5-8). Detta kan innebära att föräldrarnas och lärarnas förväntningar kan komma i krock.

Flising m.fl. (1996) poängterar att den kulturella bakgrunden kan se olika ut även bland föräldrar med svensk bakgrund, därför att även kulturen bland olika samhällsklasser kan skilja sig åt. Dahlstedt (2009:20) hävdar att dagens svenska skola prioriterar en kristen förståelse av tillvaron, vilket han hänvisar till följande citat i Lpo 94.

Undervisningen ska ske i överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. (Lpo 94:5)

Han betraktar detta som ett stort problem eftersom vi idag lever i ett mångkulturellt och mångetniskt samhälle (Dahlstedt 2009). Den skrivningen finns med även i den senaste läroplanen från 2011. Den behöver dock inte tolkas som att den står i motsats till andra religioner utan att dessa också kan ge uttryck för värdegrunden och till fostran för rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande, företeelser som är viktiga inom alla religiösa traditioner (Berglund & Gunner 2009).

3 Teoranknytning och begreppsdefinition

Det här avsnittet kommer att redogöra för analytiska och centrala- begrepp. Först berättas kort om den teori jag valt och vad de olika analytiska begreppen innebär, sedan definieras de centrala begreppen.

Jag har valt att tolka mitt arbete utifrån sociologen Pierre Bourdieus teorier. Han var en fransk kultur- och utbildningssociolog, forskningsledare vid École des Hautes Études en Sciences Sociales i Paris och professor vid Collège de France.

I sina studier undersökte Bourdieu sambandet mellan social struktur och smak. Han utgår från ett konstruktivistiskt och strukturalistiskt perspektiv. Det innebär att det sociala livet är konstruerad och att det formar individers positioner i samhället (sociala rummet). Det mest grundläggande i Bourdieus teori är kapital begreppet, som han delar in i fyra olika former av kapital, socialt kapital, ekonomiskt kapital, kulturellt kapital och symboliskt kapital. Ett annat viktigt begrepp är habitus. I den här uppsatsen har jag valt att utgå ifrån kulturellt kapital, socialt kapital, ekonomiskt kapital samt habitus och undergivenhet (Broady 1998:3).

Redogörelsen för Bourdieus kapitalbegrepp är utifrån Donald Broadys (1998) tolkning och översättning av Bourdieus texter.

3.1.1 Kulturellt kapital

Examina från respekterade läroanstalter, förtrogenhet med klassisk musik eller litteratur, förmåga att uttrycka sig kultiverat i tal och skrift – allt sådant är tillgångar som Bourdieu sorterar in under rubriken kulturellt kapital (Broday 1998:6).

Kulturellt kapital innefattar utbildning, litteraturläsning, institutionella kunskaper. Det är att ägna sig åt det som anses vara finkultur (de kulturella uttryck som anses vara mer värdefulla än andra, av den grupp som är dominerande i ett samhälle, det kan handla om musik, litteratur, utbildning etc.). Språkkompetens, att kunna uttrycka sig i tal och skrift är en viktig tillgång i att äga kulturellt kapital. Att en person har kulturellt kapital behöver inte innebära

att personen har ekonomiskt kapital. Däremot de individer som erhåller kulturellt kapital kan beskrivas som informerade. Ett alternativ till begreppet kulturellt kapital kan vara ”bildad” (Broady 1998-8).

3.1.2 Socialt kapital

Broady anser att socialt kapital är relationer och kontaktförbindelser mellan sociala grupper. Han menar att det är familjebandet, släktbandet och vänskapsförbindelser med tidigare klasskamrater. Enligt Broadys tolkning är dessa relationer oftast tillgångar som är till stor hjälp till att nå framgång i utbildning eller yrkeslivet genom de kontakter individen har. Släktnamnet/familjenamnet kan till exempel underlätta för en person att bli anställd jämfört med en person som inte har så många kontakter. Ett lågt socialt kapital kan medföra isolering och utanförskap för individen (Broady 1998:15).

3.1.3 Ekonomiskt kapital

Ekonomiskt kapital enligt Broady är ekonomiska tillgångar i form av ägande av materiella ting och pengar. Detta menar han kan individen erhålla genom till exempel hög inkomst eller utbildning. Denna kapital underlättar individens valmöjligheter och deltagande i olika aktiviteter (Broady 1998:14–15).

3.1.4 Habitus

Habitus är en individs inlärd handlingsmönster eller handlingspositioner. Dessa handlande leder till att individen gör speciella val som gör att makthierarkier reproduceras i ett samhälle. Varje person producerar och reproducerar sin habitus. Habitus påverkar en persons val och tycken, till exempel deras smak för olika typer av mat, konst och musik. De vanor, värderingar, traditioner sättet en individ talar på är på grund av habitus som individen uttrycker omedvetet, vilket personer sedan tolkar och värderar den sociala världen efter. Habitus är inte något statiskt, den förändras när den sociala positionen förändras. Familjen är som en modell för individens sociala värld. Uppväxtmiljön har stor betydelse för utformandet av en individs habitus, även skolan formar ens habitus. Habitus är både individuellt och

kollektivt. Individer med samma uppväxtförhållanden och upplevelser har oftast liknande habitus (Bourdieu 1999, 18-19, 26).

3.1.5 Undergivenhet

Bourdieu anser att ju mindre vana föräldrarna är i det nya samhället desto mer känner de sig undergivna (resignerade), de känner sig avvisade eller avvisade sig själva (Bourdieu 1990)

I min analys kommer jag också att använda mig att de olika förhållningssätt som Laid Bouakaz fann i sin studie:

Oengagerad inställning- ”barnens skola är lärarnas ansvar”

Här har föräldrar och skolan lite kontakt. Föräldrarna har oftast för stor tillit till skolan, de tror att skolan tar sitt ansvar och de är bra på det som är deras område (skolundervisning). De anser att det känns som att de kritiserar och lägger sig i lärarnas arbete om de kommer med inflytande till skolan. Många har även bristande kunskap om skolsystemets fungerande och förväntningar. Även språket och den egna skolgången spelar roll enligt Bouakaz (2009).

Situationsbaserad inställning

Här samverkar föräldrarna och läraren bara när ett problem uppstår, inte för övrigt.

Verktyslådämöjligheten

Bra samverkan genom att båda parterna har bra socialt kapital vilket leder till bra kontakter eller kulturellt kapital vilket i sin tur kan leder till bra självförtroende.

Bouakaz poängterar att alla dessa tre ovan nämnda principer är beroende av språkkunskap och ekonomisk situation (Bouakaz 2009:152)

Här kommer jag att definiera de begrepp som jag anser vara centrala för förståelsen av mitt arbete.

3.1.6 Föräldrarninflytande

Begreppet föräldrarninflytande i skolan är något självklart i de officiella dokumenten. Flising m.fl. (1996) har dock visat att när man frågar föräldrar, och skolpersonal vad det innebär, är det inte lika enkelt längre. Genom en intervjuundersökning kunde Flising m.fl. dra slutsatsen att de flesta föräldrarna inte kunde skilja mellan begreppen: samverkan, samarbete, medverkan och inflytande. Föräldrarna såg dessa begrepp som synonymer (Flising m.fl. 1996:156). Detta gör det viktigt för mig att definiera vad inflytande betyder och hur det kan förstås på olika sätt. Flising har utifrån sina studier grupperat inflytande på följande sätt:

1. *Vara med och planera verksamheten*
2. *Komma med synpunkter och idéer som behandlas seröst av personalen/ lärarna*
3. *Vara med och diskutera verksamheten*
4. *Samarbete kring det egna barnet*
5. *Inget inflytande (Flising m.fl. 1996:156)*

Hur man tolkar begreppet inflytande beror på ens personliga erfarenheter, det kan skilja sig åt beroende på vad man har för bakgrund, därför är det viktigt att inte se alla föräldrar som en enhet (Flising m.fl. 1996:159). Vilken tolkning/erfarenhet än föräldrarna har, är det viktigt att poängtera att alla föräldrar vill sina barn väl och flera undersökningar har visat att de är intresserade av sina barn och hur det går för dem i skolan, men hur aktiva föräldrarna är beror på deras livssituation (Flising m. fl. 1996:155).

En annan form av inflytande som inte ingick i de ovan nämnda kategorierna är det kollektiva inflytandet. Det innebär att föräldrar är med och fattar de beslut som rör skolan tillsammans med rektorn och resten av skolpersonalen. Det kan handla om frågor ”som till exempel budgeten, schemaläggning, ombyggnationer, arbetsplanen och liknande” (Flising m.fl. 1996:159). Hur dessa möten genomförs och vilka som är representanter kan se olika ut i olika kommuner och skolor (Flising m.fl. 1996:159).

3.1.7 Föräldrasamverkan

Skolverket definierar begreppet föräldrasamverkan på följande sätt, vilket också är hur jag kommer att använda det:

Föräldrasamverkan är all kontakt mellan hemmet och förskolan, både den dagliga kontakten vid lämning och hämtning av barnet och den organiserade kontakten vid

föräldrasamtal, föräldramöten och föräldramedverkan av olika slag i verksamheten (Skolverket, 1998:57).

3.1.8 Mångkulturalitet

Mångkulturalitet är ett omdiskuterat begrepp som har flera olika betydelser (Brömssen 2011). Det kan innebära att i en nation eller samhälle kan det finnas individer med olika kulturella etniska, religiösa, språkliga etc. bakgrunden. Det kan även innebära hur ett sådant samhälle bör ordnas och styras. Det är ett samhälle som accepterar att olika kulturer respekteras och tillåts komma med sina influenser. Sverige har varit mångkulturellt så länge i historien som vi känner till hävdar Brömssen (2011). Det har funnits olika beblandningar av befolkningar i Sverige, för cirka 11 000 år sedan var dagens befolkning i Sverige inte svenskar menar Brömssen (2011). Efter andra världskriget förstärktes detta tankesätt (mångkulturalitet) vilket medförde olika förändringar även i skolvärden det sammanfattas i de tre målen jämlikhet, valfrihet och samverkan (Brömssen 2011). Begreppet mångkulturell definieras på följande sätt enligt Lahdenperä: ”det kan betyda att människor med olika kulturella bakgrunder- som exempelvis etniska bakgrunder- finns i varandras fysiska närhet ” (Lahdenperä 2008:28). De områden där olika grupper bor och arbetar i varandras närhet men inte kommunicerar med varandra, kan området eller arbetsplatsen beskrivas som mångkulturell.

3.1.9 Föräldraengagemang

Det finns inte en heltäckande definition av begreppet föräldraengagemang enligt Flisning m.fl. (1996) men de har ändå gjort följande uppdelning som jag tycker är användbar för min studie.

Även föräldraengagemang kan ha olika betydelse beroende på vem det är som beskriver det. Med föräldraengagemang syftar jag i mitt arbete på, hur föräldrar deltar i sina barns skolgång både hemma och i skolan. Med hemma menar jag på vilket sätt de går till väga med sina barn när det gäller att stötta de i skolarbetet och med skolan syftar jag på hur de tar kontakt med deras barns skola, alltså hur föräldrarna engagerar sig i barnens skolgång helt enkelt.

4 Tidigare forskning om föräldraengagemang

Den tidigare forskning som jag har undersökt om föräldraengagemang nationellt och internationellt, pekar på att föräldraengagemang är en viktig aspekt för att eleverna ska lyckas i skolan (Bouakaz 2009, Dahlstedt 2009, Lahdenperä 2003). Idag finns det dock brister i samverkan mellan hemmet och skolan vilket kan skapa missförstånd mellan de båda parterna anser Bouakaz (2009). Föräldrar och hemmet kan ha olika förväntningar på vad som är vems ansvarsområde när det gäller elevens skolgång (Bouakaz 2007). Här nedan ska jag ge en insyn i tidigare forskning som behandlar föräldraengagemang.

Gunilla Johansson och Karin Wahlberg Orving gjorde en studie om samarbete mellan hem och skolan. I studien har de gjort olika delstudier där de har undersökt olika låg och mellanstadieskolor. De undersökte klassmöten, samtal, klassrumsbesök, föräldradeltagande i undervisningen och arbetsplatsbesök. I studien ingick 167 lågstadielever och deras föräldrar samt 148 lågstadielärare under tre års tid (Johansson & Wahlberg Orving 1993:167). Syftet med studien var att skapa förståelse för samarbete mellan hem och skolan, hur det kom sig att det samarbetet utvecklades som den gjorde.

I studien kom de fram till att föräldrarnas samarbete skulle kunna fungera som en bra resurs för skolarbetet. Skolan skulle kunna dra nytta av att ha bra samarbete med föräldrarna genom att ge de mer utrymme och inflytande i skolan. I början av studien fanns det tveksamhet hos lärarna om att föräldrarna kanske skulle lägga sig i undervisningen för mycket, men det visade sig att de var positiva och påhittiga i samarbetet tillsammans. De hade bra idéer om samarbete och att genomföra idéerna (Johansson & Wahlberg Orving 1993:175–178). Lärarna anses vara en viktig faktor för att samarbete mellan hem och skola ska kunna fungera. Att de ska ha bra förhållningssätt och öppenhet gentemot föräldrarna. Lärarna uppskattade att eleverna som ingick i studien presterade mer än deras klasser som de haft tidigare. Johansson & Wahlberg Orving framhåller även att de föräldrar som inte gjorde anspråk på att påverka skolan eller försöka komma med inflytande inte kände sig behövda i skolan. Utifrån sin studie kom de

även fram till att föräldrarna är intresserade att engagera sig i skolan men att skolan behöver ge de mer utrymme och att de (föräldrarna) vill engagera sig på egna villkor (Johansson & Wahlberg Orving 1993:123–127).

Laid Bouakaz, har som jag tidigare nämnt varit en stor inspiration för mig i det här arbetet. Han har jobbat inom skolväsendet sedan 90-talet, som lärare, rektor, föreläsare och forskare, speciellt när det gäller föräldrasamverkan mellan skolan och hemmet. I hans doktorsavhandling 2007 *Parental Involvement in School. What hinders and promotes parental involvement in an urban school* tar han bland annat upp hur samverkan kan se ut mellan föräldrar (arabisk talande föräldrar) och skolan i invandrartäta områden, i dagens samhälle (Bouakaz 2009:19). Bouakaz genomförde ett projekt i en grundskola för åldrarna 12- 16 år, i ett av Malmös invandrartäta områden. Hans syfte var att skapa dialog och förståelse mellan skolan och föräldrarna. Han har intervjuat både föräldrar och lärare om deras förhållningssätt till föräldrasamverkan, om hur lärarna tolkar föräldrar som enligt deras mening är oengagerade och vad föräldrarna anser om den svenska skolvärden.

I projektet ingick att utbilda föräldrarna och ge dem information om det svenska skolsystemet, men det hölls även möten med lärarna om hur de skulle bemöta föräldrar ur ett mångkulturellt perspektiv. Det han kommer fram till är att det fanns okunskap och missförstånd mellan skolans personal och föräldrarna. De flesta föräldrarna i projektet som anses tillhöra den oengagerade gruppen av skol personalen, anser själva att skolan är lärarnas ansvar och att de(lärarna) kan sitt jobb, att de som föräldrar inte behöver gå och lägga sig i lärarens arbete (Bouakaz 2009:152–1539). De har positiv uppfattning om den svenska skolan och anser kritik till lärarna som opassande och oartigt.

Lärarna i projektet anser att det som hindrar samverkan är bristande kunskap i svenska språket och föräldrarnas kulturella och religiösa övertygelse. De ansåg även att lärarna har bristande kunskaper om det svenska skolsystemet (Bouakaz 2009:152). I slutet av projektet förändrades samverkan mellan skolan och hemmet, där föräldrarna blev mer delaktiga i barnens skolgång och lärarnas bemötande var mer positiv gentemot föräldrarna (Bouakaz 2009:19)

Magnus Dahlstedt docent i etnicitet genomförde studien *Föräldrar som villkorad resurs Skolans föräldrasamarbete i mångkulturella förortsmiljöer om 2006*, en central fråga i hans studie var vilken syn skol personal har på föräldrar och deras roll i skolan och hur de bemöter

föräldrar med olika bakgrund. Dahlstedt (2006) genomförde intervjuer med ett tjugotal tjänstemän som i sitt dagliga arbete, i ”frontlinjen”, jobbar gentemot just föräldrar. Förutom tjänstemän på familjecentralen, inom skolförvaltning och socialtjänst, intervjuades sammanlagt tre rektorer och ett tjugotal lärare på tre kommunala grundskolor, från förskolan till årskurs 9. Studien genomfördes i två områden som låg intill varandra, områdena skilde sig åt genom att den ena beskrevs som invandratät och den andra mer homogen (invånare med svensk bakgrund) (Dahlstedt 2007:1-3). Dahlstedt (2007) kom genom sin studie fram till att skolornas personal ville engagera föräldrarna men att de å andra sidan hade fördomar och ville utbilda föräldrarna till det som de ansåg vara mer ”svenskt”, personalen såg språket och föräldrarnas kulturella bakgrund som hinder för samverkan. Dahlstedt 2007:2120–21).

I samverkan mellan skola och ”invandrarföräldrar” iscensätts därmed skilda teknologier för anpassning av föräldrar med olika bakgrund, i förhållande till idealet om det ”goda – underförstått svenska – föräldraskapet”. För att föräldrar, i enlighet med samtida skolpolitiska deklARATIONER, ska kunna delta i skolans arbete med att fostra barnen till i en demokratisk anda och samverka med skolan på premisser som, ur skolans synvinkel, är godtagbara, behöver de, liksom deras barn, anpassas till en svensk värdegrund: bli mer aktiva och ansvarstagande, jämställda och toleranta, medvetna och kompetenta. Både barn och föräldrar behöver med andra ord ”fostras till svenskhet (Dahlstedt 2007:21).

Dahlstedt kom även fram till att skolpersonalen hade stereotypa bilder av ”invandrarföräldrar”. De beskrev föräldrarna som passiva och frånvarande (Dahlstedt 2007:7). I linje med sin studie tar Dahlstedt upp resultatet av andra studier som visar på att de elever och föräldrar som tillhör kategorin icke-kristna/icke-västerländska behandlas ”enligt en rasifierande logik i den svenska skolan” (Dahlstedt 2007:7).

Enligt de senaste analyser som behandlar invandrarföräldrars inverkan visar att partnerskap mellan skolan och invandrade föräldrar är mer som envägskommunikation än en verkligt fri och öppen dialog mellan jämbördiga parter (Dahlstedt 2009). Han kom fram till att föräldrars roll som partners till skolan är en allt viktigare fråga eftersom de har unika kunskaper om sina barn. Föräldrarna har rätt att delta och ta ansvar för sina barn enligt styrdokumentet (Dahlstedt 2009). Enligt officiella doktoriner bör familjen stödjas i att delta i barnens skolgång, men detta visade sig inte gälla invandrarfamiljer utan bara de familjer som anses vara ”normala” kom Dahlstedt fram till genom sin studie. Å ena sidan hävdar professioner

inom området att familjen ska vara delaktiga och kunna ha inflytande men å andra sidan verkar det inte stämma när det gäller invandrade föräldrar (Dahlstedt 2009). "Invandrare" i olika sammanhang eller inställningar, "markeras med ett underskott eller brist" (Dahlstedt 2009 som hänvisar till: Kelley 2007:45). Dahlstedt hänvisar till Hällgren 2005;Runfors 2006, Mulinari 2007 där de har kommit fram till att vissa invandrabarn är mer utsatta än andra. De invandrabarn som har sin etniska bakgrund utanför Europa och de som är icke-kristna uppfattas som invandrare även om de är födda i Sverige. Fokus är oftast på deras etniska bakgrund, religions tillhörighet eller klasstillhörighet och inte på de som enskilda individer (Dahlstedt 2009).

Flera studier visar på att skolans personal skyller svåra skolsituationer på invandrare eller invandrarföräldrar, eftersom föräldrarna anses vara okunniga, auktoritära, ointresserade och halvspråkiga. (Dahlstedt 2009).

Claudia Lahaie (2008) har gjort en undersökning av två grupper sexåringar i USA. Det visar sig att var femte sexåring i USA har minst en förälder med utländsk bakgrund. Dessa barn har visat större social problematik än infödda amerikaner. Studien visar även att invandrarföräldrarna i mindre utsträckning har akademisk utbildning. Studiens syfte har varit att undersöka om föräldrarnas kulturella bakgrunder och språk kan vara en faktor när det gäller barnens framgång i skolan och om föräldraengagemang har någon betydelse i så fall. Resultatet i studien visar att de barn som har minst en förälder som har utländsk bakgrund riskerar att halka efter både när det gäller engelska och matematik. Det finns även skillnad i hur föräldrar med utländsk bakgrund respektive infödda amerikanska föräldrar engagerar sig i skolan. Utrikesfödda föräldrarna upplever språket som ett hinder för deras engagemang. Lahaie (2008) lyfter fram andra forskningar av Coleman, Epstein, Gordon och Henderson som visar att föräldraengagemang bidrar till positiva resultat för barnens skolgång oavsett föräldrarnas socioekonomiska tillgångar.

5 Material och metod

För att få svar på mina forskningsfrågor har jag valt att använda mig av kvalitativ forskningsmetod, som i den här uppsatsen innebär att jag har använt mig av observationer och/eller intervjuer för att samla in det material jag behöver. Jag har valt att använda mig av intervjuer eftersom de enligt Dalen (2007:9) ger möjligheten att få insikt om informantens egna erfarenheter, tankar och känslor. På det sättet kommer jag närmare mina informanter och får insyn i olika tänkanden/synsätt, vilket är relevant för min studie där jag vill lyfta upp olika sätt att vara engagerad på hos en grupp föräldrar

Den intervjuform jag har använt mig av är semistrukturerade intervjun där man utgår från förutbestämda frågor. Som intervjuare är man mesta dels tyst och låter informanten berätta fritt (Dalen 2007:31, 39). Jag har ställt samma frågor till alla de intervjuade men de har dock haft möjlighet att formulera sina svar fritt, det har även get mig möjlighet att ställa följdfrågor där jag känt att syftet med mitt fråga inte uppfyllts.

5.1 Urval

Efter att ha funderat mycket på vilka föräldrar jag ska intervju, bestämde jag mig för att intervju mammor som har barn i årskurs sex (barnen skulle gå i samma klass). Jag ville ha samma klass för att då skulle de ha samma lärare och möjligtvis få samma information från skolan. Jag kontaktade fler än tio skolor och berättade om syftet med mitt arbete. Jag fick svar från några lärare som kunde tänka sig att ställa upp och hjälpa mig att få tag på föräldrar som kunde ställa upp. Det var tyvärr inte det antal föräldrar jag hade tänkt mig som ställde upp. Jag var därför tvungen att planera om mitt urval. Mitt nya val blev att mammorna fortfarande skulle ha barn som går i årskurs sex, men de behövde inte gå i samma klass. Jag började med att skriva på facebook om det var någon som kände till någon som kunde ställa upp på en intervju. Jag fick svar från många som kände till någon som kunde tänka sig ställa upp. Jag valde just årskurs sex för att då har föräldrarna hunnit ha kontakt med skolan ett bra

tag. Jag valde att inte begränsa mig till bara en etnicitet för att jag ändå inte kan generalisera en hel grupp/eticitet efter en individ. Jag funderade även länge på om jag skulle använda mig av fingerade namn eller inte men till slut bestämde jag mig för att göra det. Dalen skriver att Sverige är ett litet land och olika grupper kan lätt hängas ut eller stigmatiseras och att den bild forskningsrapporter ger kan stanna länge, vilket som i sin tur leder till stämpling av människor (Dalen 2007:16). I det här fallet skulle det innebära att varje förälder uppfattas som en representant för en hel etnicitet. Nästa dilemma som jag stötte på var vilka namn jag skulle välja, skulle jag byta ut deras namn till ett annat namn från deras hemländer? I så fall skulle det vara möjligt att gissa till deras etniska bakgrund. Jag funderade även på att ge de svenska namn men det kändes inte rätt heller, på grund av att jag i min uppsats skulle ta upp lite om deras erfarenheter från deras hemländer. Jag valde därför att välja namn som är internationella, namn som finns i de flesta länder. Eftersom mitt syfte är att lyfta fram olika förhållningsätt till föräldraengagemang bland en grupp föräldrar ska det inte spela någon roll vilken bakgrund föräldrarna har, i vårt samhälle idag är det stor sannolikhet att alla lärare kommer att komma i kontakt med föräldrar som har sitt sätt att vara engagerad på oavsett bakgrund. Det ska inte ha betydelse varför de gör som de gör utan att det är så det ser ut idag. Med tanke på den begränsade tiden till uppsatsskrivningen har jag intervjuat sex mammor. Det kan även finnas skillnader mellan mammornas olika värderingar också, men jag valde att undersöka just mammornas förhållningsätt till föräldraengagemang, för att det finns stor sannolikhet att de traditionella könsrollerna har påverkan på deras sätt att engagera sig

Intervjupersonerna fick bestämma tid och plats, vilket i samtliga fall blev i deras hem. Intervjuerna pågick 19- 50 minuter. Jag fick spela in några av dem. Vid de intervjuer som jag inte fick spela in, försökte jag anteckna med stödord under pågående intervju och skrev sedan mer utförligt så fort jag hade möjlighet för att inte glömma bort den information jag fick av informanterna. Efter intervjuerna har jag transkriberat och sammanfattat materialet.

5.2 Forskningsetik

Jag har i samband med mina intervjuer tagit hänsyn till de etiska krav som är relevanta till denna studie: krav på samtycke, krav på att bli informerad och krav på konfidentialitet. Innan jag satte igång med intervjuerna, informerade jag informanten om syftet med mitt arbete, de fick ge sitt samtycke om att delta i intervjun och även att den informationen inte kommer

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

någon annan till hands och de kommer att vara anonyma i mitt arbete genom att inte namnge skolan och använda mig av fingerade namn Jag tycker att jag har uppfyllt dessa etiska krav eftersom jag har haft de i åtanke när jag gjorde mina intervjuer (Dalen 2007:20–21).

6 Analys och resultatredovisning

I det här avsnittet presenteras resultat och analys av det insamlade materialet. Som tidigare nämnts sker analysen utifrån Bourdieus sociokulturella begrepp och det tidigare forskning jag har tittat på. Jag har delat in materialet under tre olika teman: *Olika förhållningssätt till föräldraengagemang, föräldrarnas reflektioner kring föräldraengagemang och vad föräldrarna upplever som hinder i deras engagemang.* Under rutan yrke hittar ni förkortningen Usk som är för undersköterska. Tabellen är information över informanterna:

Identitet	Ålder	Antal barn	yrke
Nadia	45	3	Lärare(hemlandet) Usk student i sverige
Sara	29	2	Usk student
Laila	54	1	Jobbar som lärare nu
Maria	45	4	Usk student
Helen	46	4	barnskötare
Jasmin	35	4	Usk

6.1 Olika förhållningssätt till föräldraengagemang bland en grupp föräldrar

Jag har kommit fram till att det bland mina informanter till att börja med finns två former av föräldraengagemang. Jag kallar kategorierna för 1) Hemfokuserat föräldraengagemang och 2) Skolfokuserat föräldraengagemang. Båda dessa kan i sin tur delas upp i två olika

underkategorier: Teoretisk hemengagemang (att man kan hjälpa barnen med läxor), eller praktiska hemengagemang (man hjälper barnet genom att uppmuntra och säga till att barnet har det bra hemma), teoretisk skolengagemang (att man tar del av alla aktiviteter och möten i skolan) eller praktisk skolengagemang (att man hjälper till med att baka men inte är aktiv på möten och aktiviteter). Jag skulle kunna dela in begreppet i ytterligare former av engagemang, alltså sex föräldrar och sex former av engagemang, eftersom ingen av mina informanter går till vägas på exakt samma sätt. Jag har valt att använda mig av dessa fyra ovan nämnda engagemangs former, vilket som kommer att innebära att jag kommer att generalisera de olika förhållningssätten. Informanterna hamnar oftast under flera olika kategorier av engagemang. Flising m.fl. (1996:159) diskuterar i sin studie hur än man tolkar begreppet inflytande (en del av föräldraengagemang) beror på ens personliga erfarenheter, det kan skilja sig åt beroende på vad man har för bakgrund, därför är det viktigt att inte se alla föräldrar som en enhetlig (Flising m.fl. 1996:159). Vilken tolkning/erfarenhet föräldrarna än har, är det viktigt att poängtera att alla föräldrar vill sina barn väl och flera undersökningar har visat att de är intresserade av sina barn och hur det går för de i skolan, men hur aktiva de är beror på deras livssituation (Flising m. fl. 1996; 155). Detta kan även kopplas till Bourdieus habitus begrepp som har betydelse för hur en individ orienterar sig på både ett fysiskt och på ett mentalt plan. Ens habitus påverkar alltså de vanor, värderingar, traditioner och sättet en individ talar på och dessa uttrycker individer omedvetet. Dessa tolkar vi och värderar den sociala världen efter (Bourdieu 1999:18–19, 26). Habitus kan även påverka hur man engagerar sig i barnens skolgång. Det kan även kopplas till Bourdieus kapital begrepp social kapital, ekonomisk kapital och kulturell kapital. Alla dessa kapital är enligt Bourdieu tillgångar som ger individer meriter och valmöjligheter som underlättar individens vardag. I min studie ser jag också att de olika individerna har tillgång till olika former av dessa kapital beroende till exempel på deras utbildningsbakgrund. Ett exempel på detta är Laila och Sara. Laila till skillnad från Sara har hög utbildning vilket underlättar för henne ekonomiskt och vilket underlättar för henne att fokusera mer på annat än att anstränga sig för att få ihop sin ekonomi. Sara i likhet med Laila är ensamstående men hon har två barn och har ingen utbildning. Hon studerar och jobbar vid sidan om för att få ihop ekonomin, dessutom har hon svårt med språket vilket är ett hinder för henne att exempelvis ta del av den information föräldrar får från skolan och även läxorna som barnen får med sig hem.

Min studie visar att oavsett vilket förhållningssätt till föräldraengagemang föräldrarna än har, så bryr de sig om sina barn och alla vill hjälpa sina barn att få en bra utbildning. Maria berättar att hon engagerar sig genom att uppmuntra sina barn att göra läxor och att de ska ha

de bra hemma. Hon säger även till att hennes barn får sina rättigheter i skolan, när läraren inte tar sitt ansvar tar hon kontakt med läraren om hon inte tar tag i problemet går hon vidare till rektorn. Maria tycker att det är viktigt att delta i olika aktiviteter och stöta lärarna genom att till exempel baka vid olika aktiviteter:

det är viktigt att vi föräldrar engagerar oss, jag kan inte alltid hjälpa mina barn med läxor men då berättar jag min oro för läraren... de (lärarna)ska också ta sitt ansvar och hjälpa alla barn... det är även viktigt att delta i skol aktiviteter...(Maria, 2013-10-30)

Maria har både hemfokuserad och skolfokuserad engagemang eftersom hon har dialog med läraren när det gäller sådant som inte fungerar. När det gäller hemfokuserad är hon teoretiskt engagerad eftersom hon uppmuntrar sitt barn men hon kan inte alltid hjälpa sitt barn med den teoretiska delen (läxor), på grund av att hon inte har den kunskapen som krävs. Hon påpekar även att skolan har sin del av ansvaret, vilket kan betyda att hon lägger ansvaret på sig själv som förälder och även läraren. Maria har för övrigt bra språk som är till stor hjälp för henne anser hon, när hon behöver komma i kontakt med skolan. Detta påminner om Bouakaz slutsats om ”verktygslådamöjligheter” där föräldern har bra kontakt med läraren och att förälder äger sociala kapital och kulturella kapital. Skillnaden är att Maria inte har kulturellt kapital i form av högutbildning, men ändå lyckas hon ha bra kontakt med skolan.

En annan mamma (Nadia) berättar hur hon engagerar sig i sina barns skolgång:

Jag tycker om att ha kontakt med mina barns lärare, jag vill veta hur det går för mina barn. Jag uppmuntrar mina barn att plugga för sin framtid inte för min skull. Jag säger Alltid till de att kämpa hård annars kommer de att ha svårt liv... (Nadia, 2013-10-31).

Nadia diskuterar hur viktigt det är att ha bra kontakt med sina barns lärare för att på så vis ta del av hur det går för hennes barn, dessutom uppmuntrar hon sina barn att ta ansvar för sina läxor för att få en bra utbildning. Hon berättar att hon var lärare i hemlandet och att hon såg till att alla hennes elever nådde kursmålen, men att hon här är engagerad på annat sätt på grund av att hennes kunskaper inte räcker till. Med det menar hon att hon inte kan hjälpa sina barn med hemläxor. Nadia berättar att hennes engagemang har ändrats även beroende på vilka lärare hennes barn haft. Hon har bättre kontakt nu med skolan där en av lärarna kan hennes hemspråk vilket som ger henne mer självförtroende. Hon tar kontakt nu med läraren ofta rörande hennes barn jämfört med den tidigare skolan hennes dotter gick i, då hon bara dök

upp vid utvecklingssamtal. Detta påminner om Bourdieus begrepp socialkapital, där han menar att ett lågt socialkapital kan medföra isolering och utanförskap för individen (Broady 1998;15). Nadia isolerade sig från skolan för att hon på grund av språket inte kunde skapa sig det sociala kapitalet i samhället och skolan. kontakten mellan henne och hennes barns tidigare skola liknas vid Johansson & Wahlberg Orving (1993) slutsats där de föräldrar som inte gjorde anspråk i att påverka skolan eller att komma med inflytande, inte kände sig behövda av skolan. De kom fram till att föräldrarna var intresserade av att engagera sig om skolan ger de mer utrymme.

Ett annat förhållningssätt till föräldraengagemang kan vara att försöka skapa kontakt med de övriga föräldrarna. Lailas sätt att engagera sig är att hålla aktiviteter för att skapa bra stämning och trygghet i klassen och bland föräldrarna och lärarna:

Eftersom jag själv spelar fotboll har jag varit engagerad i fotbollen. Alla killar i min sons klass spelade i samma fotbollslag, därför blev de en väldigt bra klass, där föräldrar och barn kände varandra. Som förälder så har man inte bara ansvar för sitt barn tycker jag utan att vi har ansvar för alla barnen som går i klassen (Laila, 2013-10-31).

Laila anser det viktigt med bra kontakt med alla som är inblandade i en klass. Det menar hon leder till att det blir en bra klass när samarbetet fungerar och alla känner varandra. Hon anser även det viktigt att ta ansvar för de övriga barnen och inte bara sitt eget barn. Laila är skolfokuserat engagerad när det gäller aktiviteter och inte när det gäller att ta kontakt med skolan för att tar reda på hur de går för hennes barn, ”Jag tror att man ska ha förtroende för läraren. Det har inte jag hållit på och lagt mig i, jag har litat på läraren”. Laila menar att hon förlitar sig på att skolan sköter sitt uppdrag, att läraren tar sitt ansvar. Detta kan liknas vid Bouakaz (2007) slutsats om att föräldrar som av skolpersonalen ansågs vara oengagerade, hade i själva verket förtroende för det svenska skolsystemet. Laila har kulturellt kapital i och med att hon är högutbildad (högstadielärare) vilket ökar hennes chanser till de andra kapitalformerna, social kapital och ekonomisk kapital. Detta underlättar för henne att skapa sig kontakter och även att hjälpa sitt barn med läxor hemma (Broady 1998).

Laila tycker att det är mycket viktigt att man inte ska få föräldrar att känna sig pressade/tvungna till att engagera sig i form av att komma med förslag på föräldramöten eller att leda aktiviteter, eftersom alla kanske inte har just den förmågan. Hon menar att alla

föräldrar inte heller är lika vana att tala inför grupp, hon anser att det är en del av hennes liv att prata inför stora grupper till skillnad från många andra.

En annan förhållningsätt till föräldraengagemang uttrycks av Sara som lyfter fram att det är viktigt att engagera sig genom att säga till att hennes barn lär sig disciplin. Hon vill uppfostra sina barn till att vara självständiga på liknande sätt som hon själv var när hon var liten. Det handlar bland annat om att ta ansvar för sina läxor, vilket hon anser att den svenska skolan kunde bli bättre på att lära eleverna. Detta kan kopplas till habitus begreppet att uppväxt miljön har stor betydelse för utformningen av en individs syn på världen och tillgångs sätt (handlingsmönster).

Barn i mitt hemland mognar snabbare, de får mer ansvar. Det är viktigt att jag som mamma ska lära mitt barn hur hon ska uppföra sig i klassrummet... när något inte går till som det ska väntar jag oftast på utvecklings samtal, eller säger till min dotter att prata med läraren... några flickor var elaka mot min dotter då sa jag att hon (dotter) ska prata med läraren. Efter det sluttade flickorna vara elaka, fick jag veta från min dotter (Sara, 2013-10-31).

För Sara är det viktigt att säga till att hennes barn uppför sig väl i klassrummet mot klasskamrater och läraren. Hon anser det viktigt att hennes barn lär sig ta ansvar och att barnet kan lösa problem på eget hand. Ett exempel på detta är att hon valde att inte gå till läraren när hennes barn hade problem och blev mobbad. Hon uppmuntrade istället sitt barn att självmant prata om det med läraren. Detta ledde till att mobbingen upphörde utan att hon själv behövde ta kontakt med skolan. Sara är inte skolfokuserat engagerad, hon är däremot både teoretisk och praktisk- hemengagerad: ”Jag tar mig alltid tid att hjälpa mina barn med läxor även om jag är trött” (Sara, 2013-10-31). Sara berättar även att skolan borde ta större ansvar, hon tycker att barnen har för mycket läxor. Hon anser att skolan har sjuttio procent av ansvaret för barnens kunskapsutveckling, eftersom barnen befinner sig i skolan mestadels av dagen. Sara anser det viktigt med disciplin vilket hon anser hennes barns lärare också borde ha med eleverna. Det stämmer överens med Lahdenperäs (2013) studier om att i olika kulturer finns det till exempel olika syn på lärarens position i förhållande till elevernas. Hon menar att i vissa länder har läraren mer makt i klassen, det är mer disciplin och läraren har tydliga krav på vad som ska läras.

Engagemang för Jasmin är att:

Uppmuntra mina barn att bry sig om skolan. Till exempel om barnen behöver hjälp med läxor, att jag ska påminna de göra sina läxor. Föräldraengagemang för mig är också att säga till att mina barn har det bra i skolan... Jag tycker att det är viktigt för att barnen ska lyckas i skolan. Barn tänker inte som oss vuxna, vi måste påminna de och uppmuntra de till att sköta skolan... När barnet är i skolan ska läraren ta ansvar, när vi lämnar våra barn där då är de istället för oss (Jasmin, 2013-11-06).

Jasmin anser det viktigt att förklara för barnen vikten av skolan, att de ska göra sina läxor. Hon ser även till att de får sina rättigheter i skolan. Hon diskuterar även att barn inte är ansvarstagande som vuxna är, av denna anledning behöver hon som förälder påminna de om att sköta skolan. Detta skiljer henne från Sara som anser att barn kan bli ansvarstagande om vuxna lär dem det. Jasmin är praktiskt hemfokuserad genom att hon uppmuntrar barnen till att göra sina läxor och sköta sig i skolan. Hon är även skolfokuserad engagerad eftersom hon tar kontakt med skolan vid behov och hon bakar när det är aktiviteter i skolan ”jag brukar alltid ställa upp på att baka” (Jasmin, 2013-11-06). Jasmin lägger ansvaret även på skolan. Hon menar att lärarna tar föräldrarnas plats när barnen är i skolan. Hon anser av samma anledning som Sara (nämligen att den stora delen av dagen befinner de sig på skolan) att skolan har femtio procent av ansvaret för barnens kunskapsutveckling. Jasmins engagemang liknar Bouakaz (2009) slutsats om ”situationsbaserad inställning” där föräldrarna tog kontakt när ett problem uppstod.

Föräldraengagemang för Helen är:

Hemma måste jag säga till att barnet jobbar med läxor som han får, och jag måste ha koll på om barnet går till skolan och inte skolkar. Och även umgänget är viktigt, vilka kompisar de umgås med. Det är mycket viktigt med föräldraengagemang, för mig, mina barns och fröknarnas- skull. För att vi alla måste kämpa (lärarna, föräldrarna och barnet) det blir inte bra om bara den ena kämpar och den andra inte bryr sig om barnet. Om man har bra samarbete så går det bra för barnet... Jag går även utan att boka tid, vi får av lärare, vi får även gå och sätta oss i klassen och titta på hur undervisningen går till (Helen, 2013-11-04).

Helen anser det viktigt att ha koll på hur det går för barnet, inte bara hemma och i skolan, utan även ute med vänner. Hon delar in ansvaret på både hemmet och skolan. Om samarbetet inte

går bra, om de inte jobbar mot samma mål kommer det inte gå bra för barnet anser hon. Alla kommer att vinna på bra samarbete. Hon anser det även viktigt att gå och hälsa på klassen när de har lektion, vilket hon påpekar att de "får" av läraren. Helen är teoretisk hemengagerad men även skolengagerad genom att hon har bra dialog med skolläraren och hon dyker upp i skolan spontant.

Alla informanterna anser att det är viktigt med att vara engagerad men hur de gör det skiljer sig dock åt. Det gemensamma för alla är att ge sina barn en bra utbildning som leder till en bra framtid. De ser även på skolans ansvar på olika sätt. Vissa anser att både skolan och hemmet har lika mycket ansvar, andra menar att skolan har mer ansvar. Allas strävan och önskan är att barnen ska få bra utbildning för att därigenom öka sina chanser till en bra framtid. Det stämmer överens med Bourdieus begrepp kulturell kapital, som ökar chansen för ekonomisk kapital och social kapital, vilka är viktiga tillgångar som underlättar individers vardag (Broady 1998).

6.2 Föräldrars reflektioner kring föräldraengagemang:

Hur reflekterar föräldrarna kring föräldraengagemang? Vad är det som gör att föräldrar kommer på t.ex. möten eller inte?

Son tidigare nämnt anser föräldrarna att det är viktigt med engagemang men de har även olika tolkningar och förhållningsätt till de olika kontaktformerna som sker mellan hemmet och skolan. Alla var inte medvetna om varför man till exempel har föräldramöten eller vad de kan ställa för krav på skolan. Alla informanter förutom två stycken var medvetna om deras skyldigheter gentemot skolan, de resterande andra fyra föräldrarna engagerade sig på eget initiativ och tog ansvar för sina barn. De hade helt enkelt inte information om det svenska skolsystemet. Bara en förälder hade gått igenom skolans lokala planer om vad som skolan förväntar sig av dem som föräldrar och vad de har för rättigheter som föräldrar i skolan. Detta relaterar till Bouakaz (2009) som i sin studie kom fram till att föräldrar ville engagera sig men de visste inte hur de skulle gå tillväga eftersom de inte var insatta i det svenska skolsystemet. De hade även olika förväntningar på vad som är vems ansvarsområde (Bouakaz 2007).

De flesta föräldrarna deltog till exempel i föräldramöten men deras uppfattningar var olika. Sara berättar att hon alltid deltar i föräldramöten. Läraren ”berättar vad de ska göra med barnen” (Sara, 2013-10-31). Sara har aldrig kommit med förslag på förändring utan sitter där mer som mottagare och hon vet inte vad som förväntas av henne från skolan. ”Jag är inte uppvuxen i Sverige, jag vet faktiskt inte vad som förväntas av mig” (Sara, 2013-10-31). Hon berättar även att hon aldrig fått information om vilka rättigheter och skyldigheter hon har som förälder. Detta stämmer överens med Dahlstedt (2007) slutsats om att kommunikationen mellan ”invandrarföräldrar” och lärarna är mer som en vägskommunikation, vilket hon menar gör att föräldrarna bli mottagare och inte jämbördiga partner. Enligt Lgr 11 är skolan skyldig att informera föräldrar om deras rättigheter i skolan. En annan förälder (Nadia) anser att föräldramöten är meningslösa att: ”Det är samma sak hela tiden, de bara bla bla. Jag har gått en eller två gånger, de brukar inte fråga varför vi inte går och jag vet inte varför man ska gå” (Nadia, 2013-10-31). Nadia som tidigare nämnts engagerar sig genom att se till att barnen har en trygg hemmiljö och genom att hon påminner sina barn om att respektera läraren och sköta skolan, men hon ser ingen mening med att gå på föräldramöten eftersom hon inte får ut något från dem.

Jasmin tillhör de föräldrar som anser det viktigt att gå på föräldramöten, men hon går bara ibland.

Inte alla gånger, men det är viktigt för att då har man chansen att ta upp frågor eller ge förslag på det man är missnöjd med. Till exempel om barnen har enkla läxor. Ibland känns de meningslösa för att andra föräldrar kommer med förslag men inget händer, själv har jag aldrig sagt något på mötena bara presenterat mig, jag vill inte göra bort mig (Jasmin, 2013-11-06).

Jasmin anser att det är viktigt att gå på föräldramöten även om det som föräldrarna föreslår inte tas på allvar. Med att göra bort sig syftar hon på att hon inte kan uttrycka sig bra på det svenska språket. Hon väljer att hon inte deltar alla gånger för att det kan vara jobbigt att sitta där som vuxen och inte kunna säga det hon har på hjärtat. Detta kan kopplas till Bourdieus begrepp kulturell kapital att de som har kulturell kapital kan definieras som informerade och de kan uttrycka sig i tal och skrift. Genom att vara informerad ger det en bättre koll på vad som krävs av en, och genom att kunna uttrycka sig väl i tal och skrift kan man nå lärarna på ett bättre sätt.

Helen tar alltid del av föräldrar möten eftersom hon anser att det är viktigt för det ger föräldrar möjlighet att komma med olika åsikter och råd.

Vi har tack och lov jättebra skola och pedagoger. För att vi är öppna mot varandra, vi behöver inte gömma något, vi har bra dialog. Man ska inte vara blyg, man måste säga vad man tycker och känner, annars stannar kontakten, det blir ingen utveckling. Lärarna lyssnar på vad vi föräldrar har att säga (Helen, 2013-11-04).

Helen har positiva erfarenheter om föräldramöten, dialog för henne är en viktig faktor för att samverkan ska fungera mellan hem och skolan. Hon berättade att i början av varje ny årskurs går lärarna igenom vad som förväntas av dem som föräldrar och vad de kan ställa för krav, vilket hon ser positivt på, eftersom det enligt henne ger henne bättre insyn i barnens studier. Detta stämmer överens med det Johansson & Wahlberg Orving kom fram till i sin studie att lärarnas öppenhet och förhållningssätt är en viktig del av en lyckad samverkan mellan hem och skolan. Det visar även att läraren följer styrdokumentet att informera föräldrarna om samverkan mellan hemmet och skolan.

Laila tycker att det är viktigt med föräldramöten men att läraren ska prata mindre.

Mindre grupper är bra även för de föräldrar som är blyga, om de sitter tysta under varje möte, kanske de känner sig misslyckade men i mindre grupper finns det större chans att de kommer till tals (Laila, 2013-10-31).

Hon vill även påpeka att skolan borde ordna så att alla föräldrar kommer till tals, vilket hon anser kan vara svårt för vissa föräldrar. Hon menar att mötena är viktiga och alla föräldrar bör få ta del av dem men att läraren ska planera det så att alla föräldrar kan nås. Maria ser föräldramöten som inspiration genom att hon tar del av andra föräldrars åsikter men till skillnad från de föräldrar som ser föräldramöten vara mer för föräldrar anser hon att:

Föräldramöte är mer betydelse för lärarna eftersom de ska se om vi bryr oss om våra barn. Jag kanske är orolig för något men det känns bättre när jag ser att andra föräldrar

är i samma situation, man får även andra tankar som man inte tänkt på. Jag säger till att få protokoll om jag inte kan delta eller hör med andra föräldrar vad som togs upp (Maria, 2013-10-31).

Som det framgår i citatet deltar Maria på föräldramöten dels på grund av att visa lärarna att hon "bryr sig" och dels för att ta del av de andra föräldrarnas tanka och åsikter.

6.3 Vad upplever föräldrar vara hinder för deras engagemang?

Även om föräldrarna tycker att engagemang är viktigt och de engagerar sig på sitt sätt, så tycker alla de att de kan göra bättre ifrån sig, om det inte är på grund av vissa hinder, som brist på tid, språksvårigheter eller brist på information om det svenska skolsystemet.

Laila har det kulturella kapitalet genom att hon inte har några språkhinder eller problem med att känna till de kulturella koderna, ändå anser hon att det finns hinder i hennes engagemang på grund av brist på tid.

De flesta föräldrar är trötta när de kommer hem från arbetet och sedan ska de bråka med barnen om läxor. När jag växte upp då fick vi inte så där mycket läxor och då var det ofta så på den tiden att mammorna oftast var hemma och var hemmafruar dessutom. Läxor är ofta en orsak till att det bli bråk hemma med barnen (Laila, 2013-10-31).

I citat framgår det att Laila känner press när det gäller läxor, eftersom hon känner sig trött efter en långdags arbete och sedan ska hon börja bråka med barnet om läxor. Hon berättar även att hennes son inte tog hem läxor ibland och skolan var oftast stängt när hon kom hem, vilket ledde till bråk hemma. Som tidigare nämnt tycker Laila att hon är mycket engagerad speciellt i skolan genom att hon tränade fotboll med hennes sons klass och att hon ofta var med och planerade olika aktiviteter, detta tycker hon var ett bra sätt för sammanhållningen i klassen men å andra sidan tycker hon att hennes son inte hade bra betyg alls. "När han började skolan då var han en av de duktigaste men när han slutade skolan hade han nog sämst betyg" (Laila, 2013-10-31). Laila är en person som går på alla aktiviteter och möten, hon till och med tränade eleverna men ändå tycker hon att det inte gick så bra för hennes son som hon hade önskat sig. Enligt international forskning (Lahia 2008) har resultatet visat att föräldraengagemang leder till att positiv resultat för barns skolgång oavsett föräldrarnas

socioekonomiska tillgångar. Detta stämmer dock inte överens med Lailas situation. Å andra sida påpekar Laila att hennes son inte blev utmanad på lektionerna vilket hon tror kan vara orsaken till sonens betygsresultat. Hon ska ha pratat med läraren men inget ska ha hänt, ”Jag var inte bråkig förälder så jag valde att inte bråka med läraren”. Bouakaz (2009) kom i sin studie fram till att vissa föräldrar inte lade sig ”lärarens” arbete för att de tyckte att det skulle vara respektlöst mot läraren. Detta stämmer med Lailas tanke om att det skulle betyda bråk om hon tog upp det om sonen med läraren mer.

Helen, en annan mamma slutade jobba heltid på grund av att hon inte hade tillräckligt med tid för sina barn. Hon har dock sin man som hjälper till ekonomiskt, annars skulle hon vara tvungen att jobba heltid för att kunna försörja familjen. Enligt Bourdieus underlättar det ekonomiska kapitalet vardagen genom att det ökar en individs valmöjligheter. Detta stämmer väl överens med Helens situation. Hon hade valmöjligheten att minska på sin arbetstid för att ha mer tid med sina barn, eftersom hon hade sin mans ekonomiska stöd.

De fanns bland mina informanter mammor som upplevde både språket och tid som hinder, och en mamma som hade svårt även ekonomisk.

Jasmin tycker att språket har varit ett väldigt stort hinder i hennes engagemang när det gäller skolfokuserat engagemang. Hon berättar att speciellt i början av tiden när hon flyttade till Sverige var jobbigt ”jag kunde inte säga det jag ville på grund av att jag inte kunde svenska språket” (Jasmin, 2013-11-06). Hon berättar att hon många gånger behövde tala med läraren men hon kunde inte göra det för att språket var ett hinder. Detta är likt Bouakaz resultat att föräldrar hindras av språket när de vill samverka med skolan. Hon gick på föräldramöten ibland vilket hon inte fick ut något av tycker hon. Fortfarande känner hon sig osäker att prata i rädsla att uttrycka sig fel eller svara på en fråga som hon kanske missförstått.” Det är inte roligt att ha en tolk med sig heller, det är svårt att tolken ska hinna prata samtidigt som läraren pratar, det kan även vara störande för de övriga föräldrarna” (Jasmin, 2013-11-06). I citatet framgår det att hon känner sig obekvämt att delta i föräldramöten när hon ändå inte förstår och tolk kan många gånger vara jobbigt och även störande för de övriga föräldrarna. Hon säger därför att hon hellre föredrar: ” jag kan hellre läsa den senare när de sammanfattar och skickar till alla föräldrar”

Nadia har jobbat som lärare i hemlandet och hon ska ha fått pris för att vara en bra pedagog. Om man ska utgå från Bourdieus kulturella kapital, har hon bra utbildning men på grund av språket har hon fått börja om från början anser hon. Hon menar att hon fick utbilda sig igen i

något helt annat en hennes tidigare yrke. Hon tycker att språket är ett stort hinder eftersom hon tycker att ”det skulle vara stor skillnad om jag kunde behärska svenska språket och jag tycker inte om tolk ibland när de bokar” (Nadia 2013-10-31). Hon berättar att det är även orsakerna till att hon inte går på föräldramöten. Hon anser även att hennes tid inte räcker till ”Jag skulle önska att jag hade mer tid också, jag har mycket stress” (Nadia 2013-10-31). Eftersom hon jobbar heltid är det ännu svårare, inte nog med att det redan är svårt att förstå barnens läxor.

Sara i likhet med de andra mammorna anser tiden och språket vara hinder:

Jag har inte tid som jag önskar. Det mesta tiden är de i skolan och jag jobbar vid sidan om studierna och dessutom är jag ensamstående. Barnen är i skolan hela dagarna. Jag skulle vilja ha mer tid med mina barn (Sara, 2013-10-31).

Som det framgår i citatet studerar och jobbar Sara för att få ihop sitt liv, hon har även kämpigt med svenska språket, dessutom ska hon hinna hjälpa sina barn med skolläxor. Det kulturella och ekonomiska kapitalet skulle underlätta för Sara. Det kulturella syftar bland annat på utbildning som ökar även chansen till inkomst som skulle kunna underlätta hennes vardag genom att inte behöva jobba vid sidan om studierna och inte behöva anstränga sig lika mycket för att förstå barnens läxor. Just hinder på grund av språket har även andra studier visat kan påverka hur föräldrar engagerar sig i barnen skola anser Lahaie (2008).

En annan mamma (Maria) anser att hon skulle kunna vara engagerad på ett annat sätt om det inte var på grund av brist på tid och även kunskap i hennes fall, för att kunna hjälpa sina barn med läxor

Jag önskar att jag hade mer tid med mina barn, man behöver som förälder en annan tillsyn från samhället, vi jobbar för mycket. Jag har viljan men jag har inte alltid kraft. Jag vill men har inte ork. Jag somnar ibland innan jag hinner hjälpa mina barn, så trött är jag. Mitt jobb tar mycket kraft från mig det är mycket fysiskt arbete (Maria, 2013-10-30).

Marias citat kan tolkas som att hon har krävande jobb och dessutom ska man hinna med att hjälpa barnen med läxor. Att jobba mindre skulle kunna vara avlastande för henne.

6.4 Sammanfattning av analysen

Det gemensamma för alla mina informanter är att de upplever stress på grund av brist på tid, oavsett kapital tillgångar. De upplever att de inte har så mycket tid för sina barn på grund av att de jobbar och är trötta när de kommer hem. Men vissa mammor har det svårare utöver svårigheter med tiden, nämligen att de även saknar mer eller mindre tillgång till olika kapitalformer. Nadia var tvungen att börja jobba direkt efter SFI (svenska för invandrare) för att kunna försörja familjen, vilket hon inte skulle behöva göra om hon hade haft tillgång till ekonomiskt kapital. Hennes tidigare utbildning som högstadielärare hjälpte inte henne i det nya samhället. I hennes fall hade hon mer behov av ekonomiskt kapital än kulturellt kapital, eftersom hennes kulturella kapital som hon ägde från hemlandet var annorlunda än det svenska. Idag studerar hon till undersköterska men är tvungen att även jobba vid sidan om för att få ihop ekonomin. I likhet med Helen jobbar och studerar även Sara. Hon har varken tillgång till ekonomiskt eller kulturellt kapital.

En annan punkt som nästan alla mammor tyckte att de skulle behöva få från skolan är information om vad som förväntas av de från skolan, vilket också står i styrdokumentet, att skolan har plikt att informera föräldrar om deras rättigheter och skyldigheter (Lgr11). Av mina sex informanter är det bara en mamma (Helen) som har tagit del av denna information från klassläraren.

Just språket upplevs som ett stort hinder för fyra av mammorna (Sara, Nadia, Jasmin och Maria). Sara, Nadia och Jasmin kände sig även osäkra i hur de ska ta kontakt med skolan på grund av språket. Maria däremot tog kontakt även om hon inte talar flytande svenska. Hon till skillnad från de övriga har tillgång till ekonomisk kapital och social kapital. Låg social kapital kan leda till isolering enligt Bourdieu (Broady 1998), vilket kan stämna på mammorna som kände osäkerhet i möte med skolan. Laila däremot har tillgång till alla kapitalformerna, hon är högutbildad, har inget hinder i att uttrycka sig i tal och skrift etc. vilket innebär att hon har det kulturella kapitalet som även kan underlätta hennes tillgång till de övriga kapitalen, som socialt och ekonomiskt kapital. Hon ser inga hinder i att ta del av alla skolaktiviteter och att kommunicera med skolan, men hon valde ändå att inte "bråka" med lärarna för att hon hade

förtroende att skolan sköter sitt jobb. Laila kan beskrivas som mer skolfokuserad engagerad trots att hon inte kom med inflytande om undervisningen och annan planering av verksamheten, eftersom det inte funkar så bra hemma när det gäller sonens läxor.

Ingen av informanterna har det kollektiva inflytandet vilket innebär att föräldrar är med och fattar de beslut som rör skolan tillsammans med rektorn och resten av skolpersonalen. Det kan handla om frågor som ”till exempel budgeten, schemaläggning, ombyggnationer, arbetsplanen och liknande” (Flising m.fl. 1996; 159). Alla informanterna oavsett deras kapitala tillgångar, begränsade sig till aktiviteter, föräldramöten och utvecklingssamtal.

De hade däremot olika förhållningssätt till föräldraengagemang. Lailas förhållningssätt till föräldraengagemang är att vara så aktiv som möjligt i att försöka hålla ihop klassen genom att skapa en trygg miljö för barn, föräldrar och läraren, hon är däremot inte för läxor eftersom det bara ”skapar bråk hemma” och att det är som extra arbete efter en lång arbetsdag. Hon deltar i alla aktiviteter och möten i skolan. Nadia ”tycker om” att ha kontakt med skolan men språket är ett hinder, hon går därför inte på föräldramöten. Nadia är däremot mer praktisk hemfokuserad engagerad, där hon uppmuntrar och påminner sina barn om vikten av skolan för framtiden. Saras engagemang är att hjälpa sina barn på med läxor och att stärka sina barn i att själva ta ansvar, genom att till exempel självmant gå och prata med lärarna om det uppstår problem. Hon har svårt med språket men deltar ändå i alla möten. Maria engagerar sig båda i skolan och hemmet genom att ta kontakt med skolan så fort något inte känns bra, hon deltar i alla aktiviteter och möten som sker i skolan. Hemma kan hon inte hjälpa sina barn med läxor men hon påminner och uppmuntrar dem att göra sina läxor. Helen tar alltid kontakt med skolan om något inte står rätt till, hon deltar i alla möten och aktiviteter och går ibland och hälsar på klassen när de har undervisning. Hon anser det även som engagemang att se till att ha koll på vem hennes barn umgås med, och hon uppmuntrar barnen att sköta sina läxor. Jasmin engagerar sig genom att uppmuntra och påminna sina barn om att sköta skolan, hon tar även del av varje utvecklingssamtal likhet med alla andra mammorna, hon går däremot inte på alla föräldramöten eftersom hon upplever de jobbiga på grund av att hon inte förstår alltid vad de talar om och hon tycker att hon ändå kan ta del av informationen i efterhand när lärarna skicka protokoll om föräldramötet.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

7 Slutsatser

Här tänker jag redogöra och sammanfatta det jag har kommit fram till i mitt arbete utifrån syftet och frågeställningarna som jag har.

Syftet med den här uppsatsen har varit att ge olika perspektiv på vad föräldraengagemang kan vara bland en grupp föräldrar samt reflektera kring likheter och skillnader mellan vad de föräldrar som ingår i studien anser om föräldraengagemang. Ytterligare ett syfte med studien har varit att undersöka om de föräldrar som anses av skolorna vara oengagerade, verkligen är oengagerade eller finns det olika sätt att vara engagerad på. Jag utgick från tre frågeställningar: Vilka olika förhållningssätt finns till föräldraengagemang bland en grupp föräldrar? Hur reflekterar föräldrarna kring föräldraengagemang? Och finns det något hinder i deras förväntade engagemang? Jag har använt mig av Bourdieus teori om kapitalt begrepp för att analysera mitt empiriska material som bestod av intervju av sex mammor med barn i årskurs sex.

Det jag har kommit fram till är att det kulturella kapitalet har störst påverkan på hur föräldrarna går till väga i sitt engagemang. Tillgång till kulturellt kapital för dem innebär att de kan kommunicera på ett annat sätt med skolan när de inte hindras av språket. Ett exempel på det är Nadia, hennes relation med dotterns dåvarande och nuvarande klasslärare har ändrats. Hon har bättre relation med den nya läraren eftersom hon talar även hennes hemspråk. De mammor som inte kunde språket bra kände en större osäkerhet inför mötet med skolan. De mammor som inte hade bra språk men som däremot hade det bättre ställt ekonomiskt och socialt kände sig mer säkra i kontakt med skolan.

Jag upptäckte även att informanternas habitus hade påverkan på deras inställning till engagemang. Ett exempel är Sara som vill att hennes barn tar ansvar själv som hon fick ta i hennes hemland. Men oavsett vilka inställningar de har till föräldraengagemang ville alla mammorna att deras barn ska bli framgångsrika och få bra utbildning. Alla vill engagera sig men vissa upplever vissa hinder som till exempel brist på tid genom att de måste jobba för att

klara sig ekonomiskt. Vissa informanter kände även att deras kunskaper inte räckte till för att hjälpa sina barn teoretiskt eftersom de ansåg att de hade begränsade kunskaper.

Det fanns olika förhållningssätt till föräldraengagemang, vissa var mer engagerade teoretiskt och vissa mer praktiskt. De som var mer praktiskt engagerade hade svårt med språket och därmed hade mindre kontakt med skolan. Men det är viktigt att nämna att det gemensamma för alla mammorna är att de anser engagemang viktigt. Alla sa även till att ge barnet en trygg miljö hemma, men när det gäller olika möten och aktiviteter skilde det sig mellan informanterna. Vissa av mödrarna som hade svårt med språket gick till exempel inte på föräldramöten av den orsaken att de ansåg det meningslöst. Det fanns andra mödrar som hade svårt med språket men valde ändå att gå på mötena även om de inte fick ut så mycket av dem. Ingen av föräldrarna engagerade sig dock när det gäller kollektiva inflytandet som innebär att gå ett steg längre genom att utöver hemfokuserad (hjälpa med läxor, omvårdnad, uppmuntran osv.) och skolfokuserad (aktiviteter, möten och den dagliga kommunikationen) engagemang, också vara med och planera verksamheten med skolpersonalen.

Det är viktigt att poängtera att två av mammorna som inte deltog i föräldramöten och inte dök upp i skolan hade även barn som hade gått ut naturprogrammet med toppbetyg och en av dem har ett barn som studerar på gymnasiet (naturprogrammet) medan den mamman (Laila) som deltog i alla aktiviteter i skolan var inte alls nöjd med sin sons betyg. Jag tror att det är mycket annat som spelar roll i barnens skolframgång, och att föräldrar som dyker upp i skolan inte är den avgörande faktorn för att barnen ska uppnå målen i undervisningen. Barn kan fångas på olika sätt, det är viktigt att läraren tar sitt ansvar oavsett om hennes/hans tolkning är att föräldrarna ”inte” bryr sig. Det är dessutom lärarens plikt att bemöta alla elever med respekt oavsett bakgrund (Lgr 11;41). Speciellt om deras tolkning är att föräldrarna ”inte” bryr sig, ska även de (lärarna) strunta i barnen, ska lärarna för den delen ge de eleverna mindre tid och kraft? Det jag vill komma fram till är att om föräldrar inte är så aktiva i skolan som skolpersonalen önskat, så innebär inte det nödvändigtvis att dessa föräldrar inte bryr sig om sina barn. Man ska ha i åtanke att dessa föräldrar kanske/förmodligen har hinder, såsom språk eller obekväma arbetstider osv.

8 Rekommendationer till lärare utifrån studiens resultat

Bouakaz hävdar att en av de utmaningar som skolorna i de invandratäta områdena står inför och kommer att möta är att skapa goda kontakter med föräldrarna. Han menar att många av dem inte har så mycket information om hur skolan fungerar heller. Han kallar dessa föräldrar för ”osynliga” eftersom de inte kan göra sin röst hörda i skolan och samhället (Bouakaz 2009; 9). Detta stämmer på flera av mina informanter, där de valde att inte ha så mycket kontakt med skolan på grund av att de inte visste vad som förväntades av de och att de kände att de hade svårt att tala svenska och få sig förstådda. Enligt Johansson och Orving (1993) måste lärarna övertyga föräldrarna om att samarbete mellan skolan och hemmet är i stor betydelse för att eleverna ska lyckas i skolan på bästa möjliga sätt. Det kan lärarna göra genom att kalla föräldrarna till ett möte, vilket de menar ökar föräldrarnas förtroende för skolan. Detta sätt att informera föräldrar på har varit uppskattad av en del lärare redan för cirka hundrafemtio år sedan, det hände att lärarna även gjorde hembesök för att lära känna barnens hemsituation (Johansson och Orving 1993;17). Vissa av informanterna i min studie tyckte även att det är besvärligt med att ha tolk i klassrummet. Med tanke på det kan man istället skicka informationen till föräldrarna på deras hemspråk innan mötet så att de vet vad det handlar om. När man ser att föräldrars intresse över deras barns välmående och skolgång saknas eller brister bör man från skolan ge information om skolans arbetssätt och dess betydelse för deras barn hävdar Bouakaz (2009). Det ökar deras intresse och de engagerar sig mer. Detta kan i sin tur få eleven att göra bättre ifrån sig i skolan. Det kan även få läraren att satsa mer och komma på nya sätt att undervisa (Bouakaz 2009;171). Även Nabila Alfakir (2004) bedömer det viktigt med förtroende från föräldrarna och detta enligt henne, kan pedagogerna skapa genom att bjuda in dem och höra deras åsikter (Nabila Alfakir 2004). Bouakaz hävdar att föräldrar har en rädsla av att deras barn tappar sitt kulturella arv. Medan lärarna vill göra eleverna en del av det moderna samhället. Båda parternas syfte är dock att rädda barnen (Bouakaz 2009;157). Föräldrarnas och lärarnas uppfattningar om vad som är rätt eller fel kan skilja sig. Att båda parterna kan anse sitt sätt att jobba med barnen vara det rätta. (Reay 1998 i Bouakaz

2009). En misslyckad samverkan beror oftast på att föräldrarna och lärare har olika uppfattningar.

Det är oerhört viktigt att pedagoger bemöter varje förälder med respekt. Jag tror att vi alla människor känner av hur andra ser på oss oavsett om vi förstår språket eller inte. Genom respekt och dialog kommer man längre än att lägga ner sin energi på att döma snabbt och tappa hoppet för lösningar. Flera av mina informanter dök inte upp i skolan men de var engagerade på ett annat sätt, de brydde sig om sina barn och vill att de ska få en bra framtid, även om de själva hade hinder i form av språk svårighet, obekväma arbetstider osv. Ett bra tips kan vara att ha knytkalas i samband med föräldramöten och att passa på och berätta om det svenska skolsystemet och deras förväntningar, det är inte självklart för alla.

8.1 Vidare forskning

Det skulle vara intressant att jämföra olika pars syn på barnuppfostran och deras inställning till vad föräldraengagemang innebär för just dem och hur de engagerar sig som par. Hur de fördelar eller samarbetar när det gäller barnen och deras skolgång och är det mer ansvar på mamman eller pappan och vad beror det på i så fall. Det vore även intressant att göra en kvalitativ undersökning genom att observera kroppsspråket och bemötandet hos förskolepersonalen vid möte med olika föräldrar och även föräldrarnas upplevelser om hur de blir bemötta av förskolepersonal. Jag har valt just förskolan eftersom jag ser att man där mestadels kommer i kontakt med föräldrar (vid lämning och hämtning av barnen) jämfört med vid skolan.

9.Käll- och litteraturförteckning

Bouakaz, L. (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur.

Bouakaz, Laid. (2007). Dragkamp om barnets bästa. *Invandrare & Minoriteter*, 2007:3, 25-27.

Bourdieu, Pierre (1999). *Praktiskt förnuft, Bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos
Ab

(Bourdieu P. (1990) In other words. Essay towards a reflexive sociology. Oxford: polity
press)

Broadly, Donald. 1998. *Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg*. Diss (ILU, Uppsala Universitet, studie 1998:15).

Broocman, U. (1810). *Magasin för föräldrar och lärare*. Andra häftet.

Dalen, Monica (2007) *Intervju som metod*. Gleerups. 143 sidor.

Dahlstedt, M. (2007). Föräldrar som villkorad resurs: Skolans föräldrasamarbete i mångetniska förortsmiljöer (1ed.). In: Aleksandra Ålund, Alireza Bethoui, Magnus Dahlstedt (Ed.), *Utbildning, arbete, medborgarskap: Strategier för social inkludering i den mångetniska staden*: (pp. 213-240). Umeå: Boréa.

Flising, Fredriksson & Lund (1996). *Föräldrakontakt*. Informationsförlaget: Södertelje,
redaktör Gunilla Widengren

Johansson Gunilla Wahlberg Orving Karin (1993). *Samarbete mellan hem och skola Erfarenheter från elever, föräldrars och lärares arbete*. Diss, Pedagogiska institutionen, Umeå Universitet

Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*.

Lahaie. C. (2008). School readiness of children of immigrants. Does parental involvement play a role? *Social Science Quarterly*, 89(3), 684-705.

Lahdenperä, Pirjo. (2008). *Interkulturellt ledarskap – förändring i mångfald*. Lund: Studentlitteratur.

Lahdenperä, Pirjo. (2003). Samma gamla pedagogik? *Invandrare & Minoriteter* 2003:7, 5-8.

Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna. Lpo -94. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Stukat, Staffan (2005) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. *Svenska skrivregler*. Svenska språknämnden (2000). Stockholm: Liber.

Utbildningsdepartementet. (1998). *Läroplan för förskola*. Stockholm: Fritzes.

Utbildningsdepartementet. (1998). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Von Brömssen, Kerstin .(2011). Mångkultur – vad är det. *Fram sidan*

<http://www.framsidan.net/2011/02/mangkultur-vad-ar-det/>. 24 februari 2013. Hämtat 15 november 2013

Otryckta källor

Intervju med Nadia 45 år, 2013-10-31, 21 minuter

Intervju med Sara 29 år, 2013- 10-31, 19 minuter

Intervju med Laila 54 år, 2013-10-31, 34 minuter

Intervju med Maria 45 år, 2013-10-30 50 minuter

Intervju med Helen 46 år 2013-11-04, 21 minuter

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Intervju med Jasmin 35 år 2013-11-06, 20 minuter

9 Bilagor

Intervjufrågor

Namn:

Ålder:

Status:

Tel.nr:

1. Vad är föräldraengagemang för dig?
2. Hur viktigt är föräldraengagemang tycker du?
– varför?
3. Är du nöjd med ditt engagemang i ditt barns skola?
– Om nej, vad är orsaken?
– Hur skulle du vilja vara engagerad?
4. Hur mycket är lagom engagemang tycker du? (hur mycket är ditt ansvar och hur mycket är skolans ansvar?)
– varför?
– hur mycket tycker du att du som förälder ska ”lägga dig” i ”lärarens arbete”? varför?
5. Tar du/ni del av föräldramöten?
– Hur upplever ni dessa?
6. Hur ofta pratar du/ni med personalen på skolan?
– Vad pratar ni om då?
7. Har föräldrarna någon aktiv roll på er skola?
– Hur visar det sig?
8. Tar du/ni del av information från skolan?
– På vilket sätt?
9. Ger du respons på information från skolan?
– På vilket sätt?

10. Om du, hypotetiskt, skulle vara missnöjd/-a med något på skolan, hur hade du/ni visat det då?

– tycker du att det du har att säga tas på alvar?

– på vilket sätt upplever du så?

11. Förbereder du/ni dig/er inför föräldrasamtal/utvecklingssamtal?

– På vilket sätt?

12. Anser du dig vara aktiv/-a i samhällsfrågor?

– På vilket sätt?

13. Anser du att det finns förbättringspunkter på er skola?

14. Vet du vilka rättigheter (i styrdokumentet) du har som förälder när det gäller ditt engagemang/inflytande i ditt barns skola?

15. vet du vad din skola förväntar sig av dig som förälder?

– har du fått information om det?

16. Önskar du/ni tillägga något?